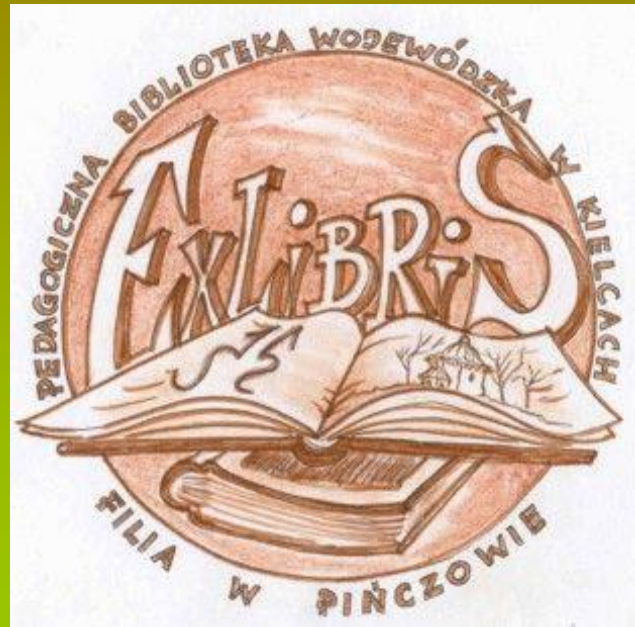

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach Filia w Pińczowie

Opracowanie: Robert Karpiński

BOLESŁAW CHROBRY

967-1025

Pierwszy król Polski

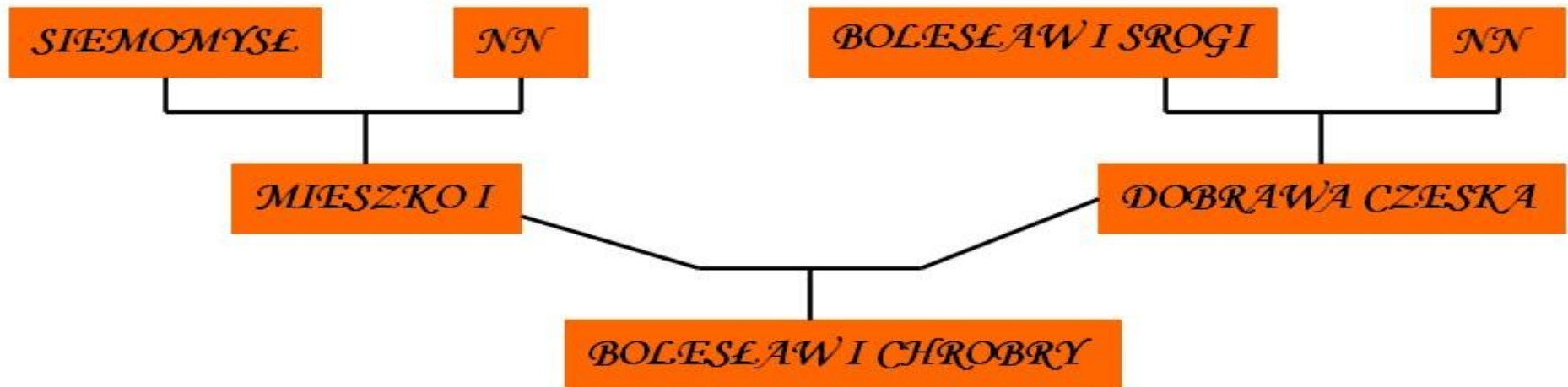
Jan Matejko – Bolesław Chrobry, „Poczet królów i książąt Polski”

Narodziny i początek

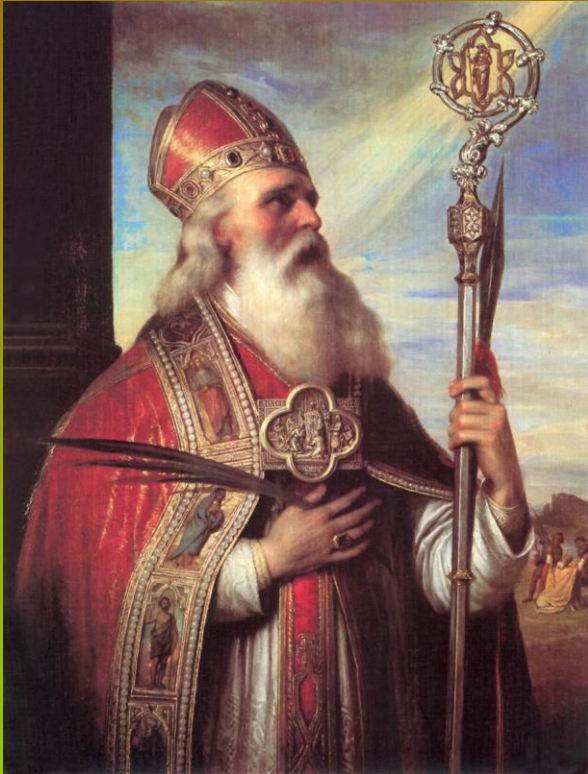
Urodził się około 966 lub 967 roku jako syn Mieszka I i czeskiej księżniczki Dobrawy.

W dzieciństwie został zakładnikiem na dworze cesarskim Ottona I. Jego osoba miała być gwarancją, że Mieszko I dotrzyma warunków pokojowych zawartych w Kwedlinburgu.

Umiejętnie rozprawił się z Odą - macochą oraz jej stronnikami: Odylenem i Przybywojem i nie naraził się przy tym na interwencje z zewnątrz.

Św. Wojciech

Mihaly Kovacs - Św. Wojciech

Wykorzystał zainteresowanie biskupa praskiego Wojciecha do podjęcia misji chrystianizacyjnej wśród pogan i skierował go do Prusów. Misja się nie udała, ponieważ Wojciech został zabity przez kapłana Prusów.

Św. Wojciech

Bolesław wykupił ciało zabitego za znaczną ilość złota. Wówczas jeszcze nie mógł przypuszczać, że męczennik zostanie ogłoszony świętym. Zagrał „vabank” i odniósł sukces. Po kanonizacji Wojciecha zyskał relikwie świętego męczennika, co umożliwiło mu podjęcie starań o utworzenie samodzielnej metropolii kościelnej.

Drzwi gnieźnieńskie – sceny z życia św. Wojciecha

Rok 1000 – Zjazd Gnieźnieński

Ksawery Pillati - Otton III i Bolesław Chrobry w czasie zjazdu gnieźnieńskiego

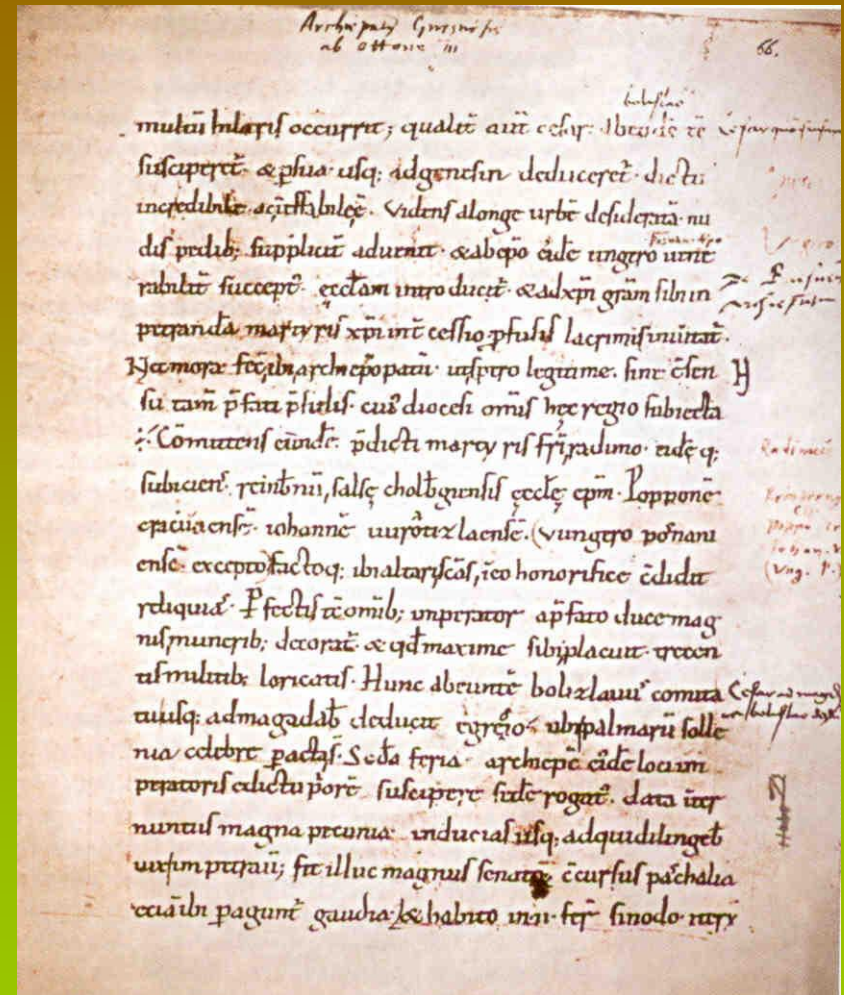
W roku 1000 cesarz Otton III odbył pielgrzymkę do grobu świętego Wojciecha w Gnieźnie. Bolesław wykorzystał tę okazję pokazując siebie jako potężnego władcę, a swój kraj jako silny, zwarty, bogaty i chrześcijański organizm państwowy. Zrobił tym wszystkim dobre wrażenie na młodym cesarzu.

Edward Brzozowski - Cesarz Otton III i Bolesław Chrobry u grobu św. Wojciecha

Rok 1000 – Zjazd Gnieźnieński

Bolesław uzyskał prawo mianowania biskupów we własnym kraju, zwolnienie od płacenia trybutu i miano patrycjusza rzymskiego. W owych czasach przywilej obsadzania biskupów przysługiwał tylko suwerennym, samodzielnym monarchom.

Fragment karty z kroniki biskupa Thietmara z opisem wizyty cesarza Ottona III w Gnieźnie

Rok 1000 – Zjazd Gnieźnieński

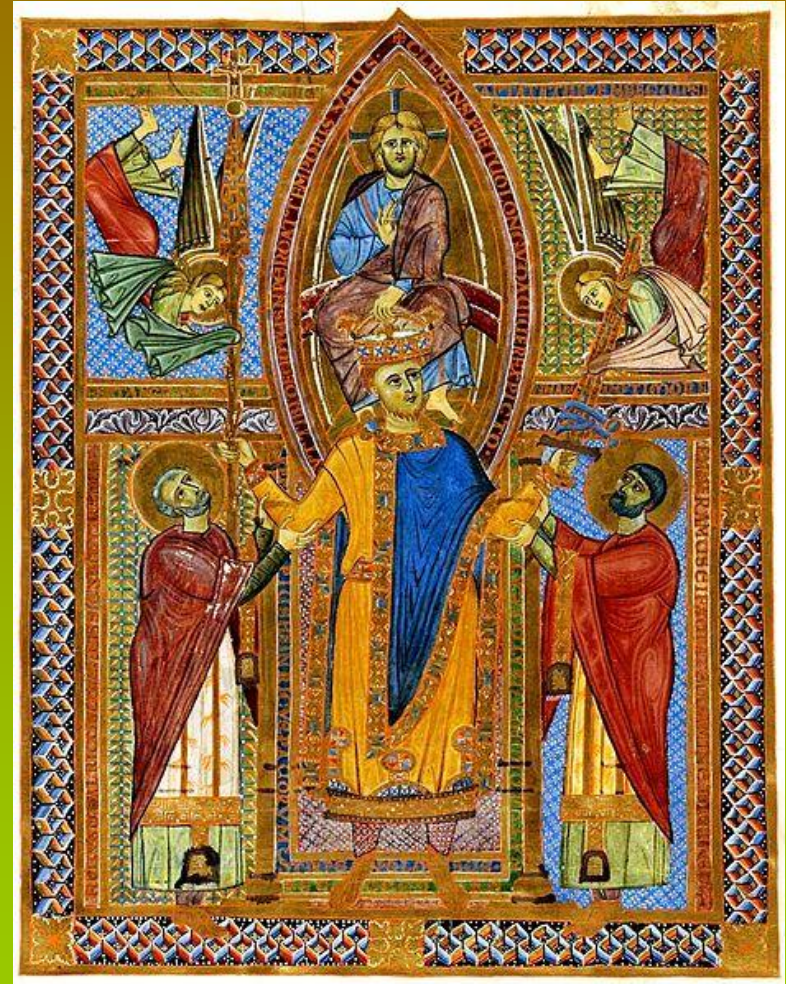
Włócznia
Św. Maurycego

Otton III zdjął diadem cesarski i włożył go na głowę polskiego księcia. Chrobry miał też odgrywać ważną rolę w planach Ottona III. Cesarz zamierzał stworzyć uniwersalnego cesarstwo rzymskie połączone jedną religią i osobą władcy. Miało się ono składać z 4 równorzędnych części: Rzymu, Francji, Niemiec i Słowiańszczyzny. Przywódcą tej ostatniej miał zostać Bolesław. Chrobry obdarował cesarza i jego świtę darami, a sam otrzymał kopię włóczni św. Maurycego

Wojna 1002 -1018

Następcą zmarłego Ottona III wybrano Henryka II, księcia bawarskiego. Chrobry starał się zapobiec tej koronacji, ale bezskutecznie. Wykorzystał jednak zabójstwo margrabiego Miśni Ekkeharda i w 1002 r. zajął Milsko i Łużyce, czym wywołał wojnę polsko-niemiecką. Na zjeździe w Merseburgu nowy władca potwierdził jednak fakt posiadania tych ziem przez Bolesława, jedynie z wyjątkiem Miśni, którą miał objąć sojusznik Chrobrego Guncelin (brat Ekkeharda). Podczas wyjazdu z Merseburga dokonano zamachu na polskiego księcia. Uszedł z życiem, ale w odwecie po drodze spalił jeden z grodów niemieckich zagarniając jeńców. Słusznie sądził, że za zamachem stał Henryk. To jeszcze bardziej zaogniło sytuację. Na początku wojny Chrobry stracił władzę w Czechach, ale umiejętnie wykorzystywał warunki naturalne swych ziem - gęste lasy i skutecznie obronił państwo. Co prawda armia Henryka dotarła do Poznania i zagarnęła Budziszyn oraz Milsko, ale była tak wyczerpana, że nie miała sił zdobywać grodu. Sytuacja była patowa, dlatego obie strony zgodziły się na pokój. Bolesław utracił Milsko i Łużyce.

Sakramentariusz króla Henryka II –
domena publiczna

Wojna 1002 -1018

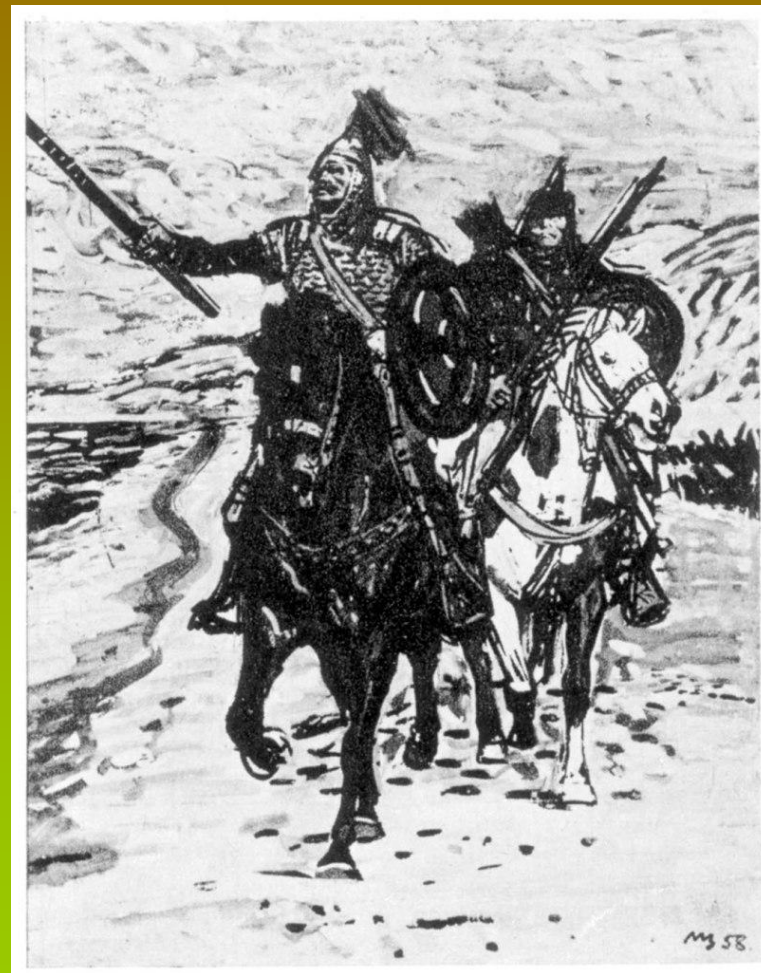

W drugiej fazie wojny w 1005 roku do strat doszła jeszcze utrata Pomorza Zachodniego. Jednak Bolesław wyciągał wnioski. W 1007 Niemcy zaatakowały ponownie, ale to Polacy posiadali inicjatywę w tej fazie. Chrobry zorganizował wyprawę za Łabę do Marchii Północnej i odzyskał Miłsko i Łużyce. W 1009 r. Niemcy próbowali je odbić ale dzięki bardzo dobrej obronie przepraw na Odrze przez Bolesława nie odnieśli sukcesu. W 1012 r. miała się odbyć kolejna wyprawa niemiecka na Polskę, jednak wobec niezdecydowania niemieckich feudałów nie doszła do skutku. Wcześniej w 1010 roku Chrobry zdobył gród Lubuszę. Ten okres wojny zakończył rozejm w Merseburgu w 1013 roku. W myśl jego postanowień Chrobry złożył hołd z Miłska i Łużyc, ale nie z Polski.

Karol Stobiecki - Bolesław Chrobry z drużyną

Wojna 1002 -1018

W 1015 roku rozpoczęła się kolejna faza wojny polsko-niemieckiej. Plan zakładał uderzenie z trzech kierunków: z północnego zachodu Wieleci i Sasi pod dowództwem księcia Bernarda, z zachodu siły główne dowodzone przez Henryka, z południa Czesi z Bawarami. Bolesław wiedział o tych planach od swoich szpiegów i wyprowadził uderzenie wyprzedzające na Czechy. Mimo jednak tego ataku i zaciętej obrony Łużyc przez Polaków Niemcom udało się przeprawić przez Odrę. Pokrzyżowało to plany Bolesława, który jednak nie uległ panice i unikając walnej bitwy z wojskami Henryka, zaatakował siły sasko-wieleckie nie dopuszczając do połączenia się Bernarda z Henrykiem. Wyprawa niemiecka nie odniosła sukcesu i Henryk zarządził odwrót przez Śląsk i Czechy. W odpowiedzi Bolesław przeprowadził wyprawę odwetową, w wyniku której pokonał Niemców w bitwie na ziemi Dziadoszan, a jego syn Mieszko spustoszył Miśnię. Ostatni akt wojny rozpoczął się wyprawą armii cesarskiej, której pomocy udzielili Czesi, Bawarzy, pogańscy Wieleci i od wschodu Jarosław Mądry. Bolesław musiał się teraz zmagać z wojną na dwa fronty. Niemcy, mimo początkowego sukcesu i przejścia Nysy Łużyckiej i Bobru, utknęli pod Niemczą, która broniła się bardzo dzielnie i skutecznie. W tym czasie Polacy dokonali niszczycielskiego najazdu na Czechy.

Michał Bylina - Bolesław Chrobry

Wojna 1002 -1018

Wszystko to sprawiło, że siły cesarskie wycofały się, a na początku 1018 roku zawarto pokój w Budziszynie. Chrobry znów odniósł sukces. Zatrzymał Milsko i Łużyce, ale bez zobowiązań lennych, ponadto Morawy zajęte w 1003 roku. Pokój ten uznawał suwerenność Bolesława oraz Polski jako niepodległego państwa. Wyniki te były następstwem geniuszu politycznego i militarnego jaki cechował Bolesława.

Drzeworyt przedstawiający Bolesława Chrobrego
w *Sarmatiae Europae descriptio*, 1578 r.

Wojna 1002 -1018

Michał Bylina - Woję Bolesława Chrobrego

Wojna z Rusią

W 1018 roku, po zawarciu pokoju z Niemcami, Bolesław wyprawił się na niedoszłego sojusznika Henryka, Jarosława Mądrego. Był wspierany przez Pieczyngów i posiłki niemieckie (300 zbrojnych).

Jarosław Mądry – wizerunek z ukraińskiego banknotu

Wojna z Rusią

W bitwie nad Bugiem Bolesław rozbił siły ruskie i nie zatrzymywany wkroczył do Kijowa. Osadził na tronie kijowskim Świętopelka (zięcia). Bolesław wiedział, jak ważna jest reklama lub propaganda, bo po zdobyciu Kijowa nie omieszkał powiadomić o tym i papieża i cesarza Bizancjum Bazylego II. Temu ostatniemu zagroził wojną, gdyby zamierzał bronić Jarosława Mądrego.

Jan Matejko Bolesław Chrobry uderza mieczem w Złotą Bramę w Kijowie.

Życie prywatne

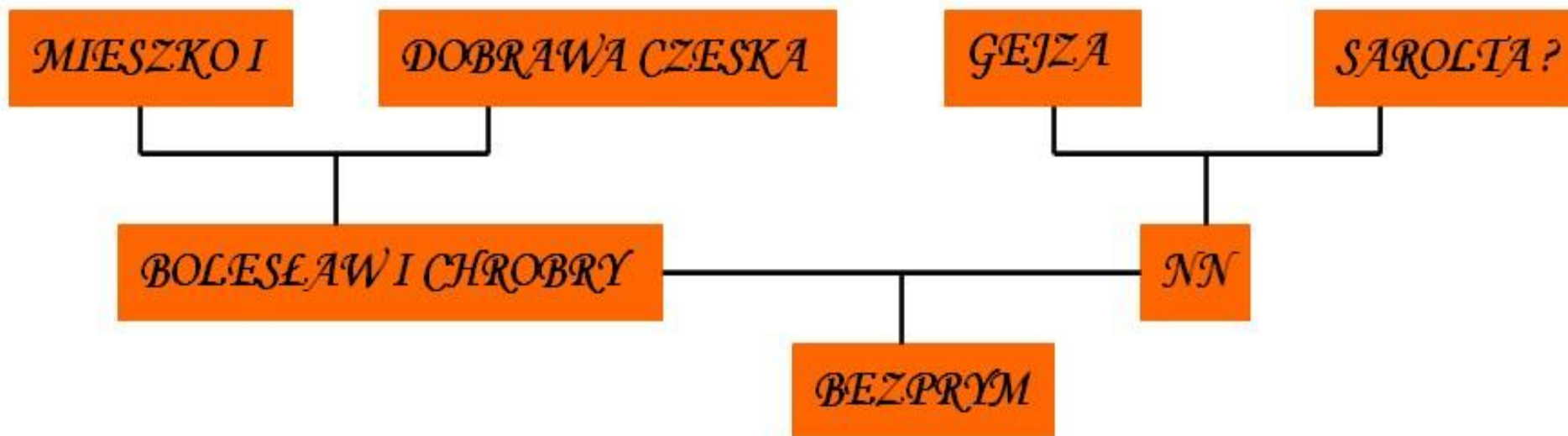

Bolesław miał cztery żony. Pierwszą żoną była nieznana bliżej z imienia, Niemka, córka margrabiego Miśni Rygdaga. Było to małżeństwo politycznie zaaranżowane. W 985 r. Rygdaga została odesłana do Niemiec.

Życie prywatne

Drugą żoną została również nieznana księżniczka węgierska, córka księcia Węgier Gejzy. To małżeństwo także było zaaranżowane. Dała ona Bolesławowi syna Bezpryma, ale również została odesłana na Węgry.

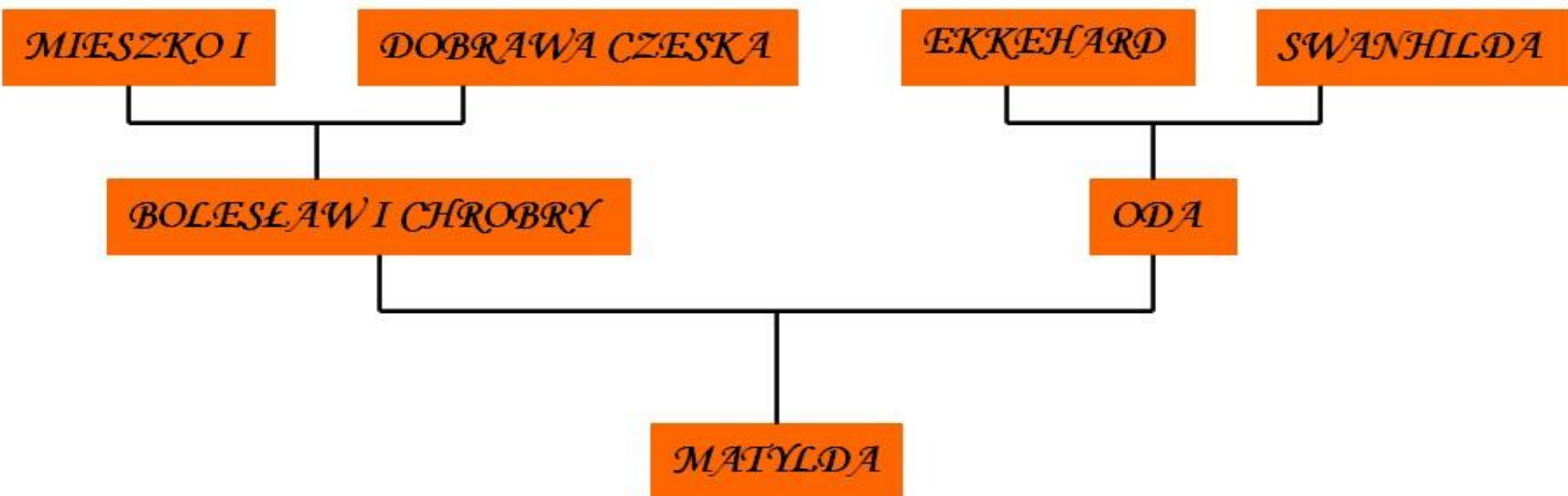
Życie prywatne

Trzecią żoną została Emnilda córka księcia słowiańskiego Dobromira. Bolesław Emnildę kochał i ożenił się z nią z miłości. Była z nim najdłużej i dała mu dwóch synów: Mieszka i Ottona i trzy córki: nieznaną z imienia księżkę klasztoru, Regelindę - żonę Hermana margrabiego Miśni, nieznaną z imienia żonę Świętopelka księcia ruskiego.

Życie prywatne

Czwartą żoną była Niemka Oda, córka Ekkeharda margrabiego Miśni. To małżeństwo również zostało zaaranżowane. Oda dała Bolesławowi córkę Matyldę - żonę Ottona ze Schweinfurtu księcia Szwabii.

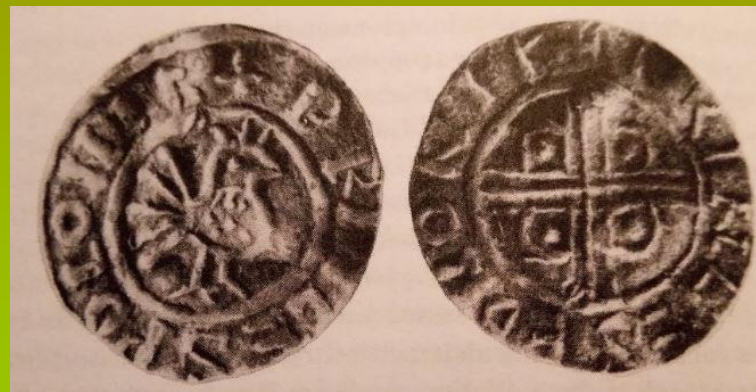

Koronacja 1025 r.

W ostatnich latach swojego panowania Bolesław, zakończywszy zewnętrzne konflikty, musiał zmagać się z wewnętrznymi np. z rozruchami ludowymi. Ostatecznym sukcesem była koronacja na pierwszego króla Polski. Odbyła się ona 18 kwietnia 1025 roku. Korona królewska wzmacniała rangę państwa, stanowiła niezbyty dowód jego niezależności. Około 60 dni później (17 czerwca 1025 r) Bolesław zmarł.

Orzeł Piastów –
godło króla Przemysła II

Tadeusz Biniewski - Denary Bolesława
Chrobrego „PRICEPS POLONIE”

Koronacja 1025 r.

Jan Matejko - Koronacja Bolesława Chrobrego

Współczesność

POCZT
KROŁÓW
I KSIĄŻĄT
POLSKICH
WG JANA
MATEJKI
ZE ZBIORÓW
MUZEUM NARODOWEGO
WE WROCŁAWIU

Bolesław Chrobry obecny jest w świadomości Polaków. Jego osoba pojawia się na znaczkach pocztowych, okolicznościowych monetach, będących w obiegu banknotach. Ma też swoje pomniki w kilku miastach: Gnieźnie, Wrocławiu i Poznaniu.

Współczesność

Monety

20 zł z 1925 r.

200 zł z 1980 r.

50 zł z 2013 r.

Współczesność

Banknoty

2000 zł z 1982 r.

20 zł z 1994 r.

Współczesność

Pomniki

Gniezno

Kołobrzeg

Poznań

Kalendarium wydarzeń

Marcelo Bacciarelli
- Bolesław Chrobry

- **967 r.** – narodziny Bolesława Chrobrego,
- **997 r.** – męczeńska śmierć św. Wojciecha,
- **1000 r.** – Zjazd w Gnieźnie,
- **1002 r.** – śmierć Ottona III,
- **1002 r.** – wybuch wojny polsko-niemieckiej,
- **1018 r.** – pokój w Budziszynie kończący wojnę polsko niemiecką (30 stycznia),
- **1018 r.** – wyprawa na Ruś, zdobycie Kijowa (lipiec – 14 sierpnia),
- **1025 r.** – Koronacja na króla Polski (18 kwietnia),
- **1025 r.** – śmierć Bolesława Chrobrego (17 czerwca)

BIBLIOGRAFIA:

1. Morys-Twarowski, M.: Narodziny potęgi, Kraków, 2017
2. Thietmar: Kronika Thietmara, Kraków, 2014.
3. Urbańczyk, P.: Bolesław Chrobry – lew ryczący, Toruń, 2018.